

Historieglimt 121

Eli plass kirkegård

Eli plass kirkegård lå ved Innherredsveien som i gamle dager var en landevei innover mot Malvik og Hommelvik. Den eldste kirkegården i Strinda var omkring Lade kirke. Lade kirke var den gamle fylkeskirken i Strindfylket. Strindfylket var en del av administrasjonsordningen i Trondheimen, det trønderske landskapet fra eldgammel tid. Strindfylket sendte sine representanter til Frostatinget. Etter hvert som befolkningen på Lademoen økte, var det behov for en egen gravplass i området. Eli plass kirkegård ble opprettet i 1841 av Strinda formannsskap. Da ble 4,75 dekar av Eli plass gård avsatt til dette formålet. Gravplassen ble vigslet i 1846. Den var i bruk til 1940. Vi skal se litt nærmere på dens historie gjennom hundre år.

Gravplassen lå i sentrum av den nye administrative enheten Strindens formannskapsområde som omfattet hele det store Strinda prestegjeld. Loven om et folkevalgt formannsskap kom i 1837. Det skapte den lokalforvaltningen vi kjenner som norske kommuner. I 1863 ble formannskapsområdene på landsbygda omdøpt til herreder. I kommuneloven av 1921 ble navnet herredskommuner. Ordbruken kan virke forvirrende. Omkring Eli plass kirkegård lå i 1841 tunene på tre gårder: Eli plass gård, Lykkens Prøve gård og Voldsminde gård. Snart fikk ulike virksomheter i Strinda kommune plass i våningshusene på disse gårdene. På Lykkens Prøve bodde den første ordføreren, H. A. Angell, som også var visepastor i Strinden. På Eli plass gård kom kommunelokalene, den kommunale fastskolen og Strinden sparebank. Gården ble kjøpt av kommunen i 1841. Lademoen hadde fra før sentrale virksomheter i Strinda. På Voldsminde bodde lensmannen. Den gamle tingstua hadde ligget her i strøket siden 1771. Der foregikk rettssaken mot Hans Nielsen Hauge i 1799.

Strinda fikk sitt nye sentrum på Lademoen. Det ble planlagt å ha både kirke og kirkegård her. Da den nye kirkegården ble beplantet, ble det avsatt tomt til ny hovedkirke for Strinda, men bøndene i kommunen protesterte og ville ha den nye hovedkirka plassert mer geografisk sentralt i daværende Strinda kommune. Etter 50 års diskusjon ble hovedkirka til slutt reist på Moholt i 1898-1900. Eli plass kirkegård var tenkt til begravelser fra den nye kirka som altså ble bygd et annet sted og fikk kirkegård der. Lenge forgikk derfor begravelsene til Eli plass fra Lade kirke som frem til 1900 var hovedkirke i Strinda. Det var også samme graver på begge kirkegårder. Lade kirkegård var så liten at de fleste døde ble ført til Eli plass.

Mange kjente menn i Strinda fant sitt siste hvilested på Eli plass. To av haugianernes høvdinger var blant dem. Stortingsmann Mikkel Grendahl døde i 1849. I bygdebok for Strinda 2 s. 180 kan vi lese: *«Det var et forrykende vær da Mikkel Grendahl ble ført til den siste kvilestaden sin på Eli plass kirkegård, men likevel hadde sørgetoget flere tusen deltakere. Det nådde fra Skansen til Torvet*

og var et synlig vitnesbyrd om den vyrndad alle hadde for den gamle Herrens kjempe fra Havstein.» I 1878 ble Iver Iversen på Moholt gård gravlagt. Ved siden av å være leder for haugianerne var han med i formannskapet og var en av de første bankdirektørene i Strinden Sparebank. En tredje skal nevnes her. Det er tidligere mangeårig visepastor (sokneprest) i Strinda, Niels A. Carlsen som ble gravlagt i 1866.

Eli plass kirkegård lå mellom Innherredsveien og Gamle Kongevei. Området er idag delt i to. Nærmest Steinkjergata ligger UFFA-huset med litt grønt omkring. Der lå tidligere Østbyen barnehage som ble bygd og drevet av Røde Kors. Da barnehagen ble nedlagt, fikk Ungdom for fri aktivitet (UFFA) overta bygningen. De drev sin aktivitet der til den brant i 2007 og et nytt bygg er oppført for dem. Den andre delen av kirkegården ble fra 1978 bygd ned av veianlegget der Stadsingeniør Dahls gate tar av fra Innherredesveien. På østsiden av kirkegården lå jord under Voldsminde gård. Det som idag er bensinstasjonen i Innherredesveien 71, ble i 1875 fradelt og solgt til kjøpmann G. F. Prydz. Eiendommen ble kalt Nøisomhed og eides fra 1918 av kjøpmann John Brækstad. I følge byleksikonet var den bebygd fra 1925 til 1945. Her stod fra 1921 det berømte Chokoladehuset med sitt arkitekttegnede bygg. Det stod ved Innherredsveien nær Rosendal teater til det ble revet i 1976. På Nøisomhed holdt Falken Redningskorps til i et provisoriske bygg inntil det ble revet og en bensinstasjon oppført i 1963.

Etter 1900 ble det begravelser ved Moholt kirke og gravlegging ble gjenopptatt rundt Lade kirke. Da ble det etter hvert færre som ble gravlagt på «Gammelkirkegården» ved Innherredsveien. Den ble ikke lenger så bra stelt. Mosen grodde på gravsteinene og folk begynte å gå snarveier over gravplassen. Etter hundre års drift ble den nedlagt. Så ble det bygd barnehage på den og resten ble bygd ned av nye veier. En kan vanskelig fri seg fra at de døde ble vist liten respekt. Ikke en gang en minneplate er satt opp til minne. Det eneste som er igjen av Eli plass kirkegård er en del av kirkegårdsmuren ut mot Innherredsveien.